



ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Nastolan kunta
1.8.2011

Sisältö

JOHDANTO.....	3
1 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	5
Toiminta-ajatus	5
1.1 Tehtävä	5
1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet.....	5
2 Esiopetuksen toteuttaminen.....	6
2.1 Esiopetuksen järjestäminen	6
2.2 Oppimiskäsitys.....	7
2.3 Oppimisympäristö	7
2.4 Työtavat	8
3 Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt	9
3.1 Eheyttäminen.....	9
3.2 Keskeiset sisältöalueet.....	10
3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus	10
3.2.2 Matematiikka	11
3.2.3 Etiikka ja katsomus.....	11
3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto.....	16
3.2.5 Fyysinen ja motorinen kehitys	17
3.2.6 Terveys.....	18
3.2.7 Taide ja kulttuuri.....	19
4 Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa	23
4.1 Esiopetuksen yleinen tuki.....	23
4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki.....	24
4.3. Esiopetuksen erityinen tuki	25
5 Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa	27
5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki	27
5.1.1 Erityisopetus.....	27
5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus	27
5.2 Esiopetuksen muu tuki.....	27
5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa	27
5.2.2 Tulkitsemiss- ja avustajapalveluiden järjestäminen.....	28
5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen.....	29

5.3.1 Oppilashuolto	29
5.3.2 Turvallisuuden edistäminen	29
5.3.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen	30
6 Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy	30
6.1 Saamenkieliset	30
6.2 Romanikieliset.....	31
6.3 Viittomakieliset.....	31
6.4 Maahanmuuttajat.....	31
6.5 Erityisen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus	32
6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy	32
7 Arviointi.....	32

JOHDANTO

Esiopetusta annetaan lapsille oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna ja sen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta vahvistaa lasten oppimisedellytyksiä. Kunnalla on lakiin perustuva velvollisuus järjestää esiopetusta. Opetus järjestetään kunnan päätöksen mukaisesti koulussa, päivähoitopaikassa tai muussa soveltuvassa paikassa. Vanhemmat ratkaisevat lapsen osallistumisen esiopetukseen. Opetus on osallistujille maksutonta. Esiopetuksen laajuus tulee olla vähintään 700 tuntia eli keskimäärin neljä tuntia päivässä. Opetusministeriön suosituksen mukaan esiopetusryhmään saa kuulua enintään 13 lasta tai 20 lasta, jos ryhmässä on opettajan lisäksi toinen koulutettu aikuinen. Opetuksen lisäksi oppimateriaalit ovat maksuttomia. Esiopetusta saavilla oppilailla on oikeus samoihin opintososiaalisiin etuihin kuin perusopetuksen oppilaalla, tähän kuuluvat mm. oppilashuoltopalvelut. Oppilaat saavat jokaisena työpäivänä maksuttoman aterian. Esiopetuksen oppilailla on perusopetuslain mukaan oikeus maksuttomaan kuljetukseen, jos matka on yli viisi kilometriä tai jos matka on lapselle liian vaikea, rasittava tai vaarallinen. Nastolassa sivistyslautakunta on päättänyt, että Nastolan kunta järjestää esikoululaiselle kuljetuksen jos oppilaan esikoulumatka on lyhintä reittiä yli kolme kilometriä.

Esiopetus perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää myös lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Toiminnassa otetaan huomioon lapsen tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta. Tavoitteena on, että esiopetuksessa lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja hänen oppimaan oppimisen taitonsa kehittyvät. Lapsi omaksuu perustietoja, -taitoja ja -valmiuksia oppimisen eri alueilta ikänsä ja edellytystensä mukaisesti. Lapsen näkökulmasta toiminnan esiopetuksessa tulee olla tarkoituksenmukaista ja haasteellista.

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Esiopetuksessa ei ole oppiaineita, vaan seuraavat keskeiset sisältöalueet: kieli- ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä ja arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan ja lapsen vuorovaikutuksessa. Huoltajalle annetaan palautetta säännöllisesti keskusteluissa.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa lapsen kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lapsen sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Tavoitteena on myös, että lasten kehitykseen ja oppimiseen vaikuttavat ongelmat havaitaan ja niihin puututaan ja ennalta ehkäistään näin mahdollisesti ilmeneviä vaikeuksia. Yhteistyö kotien kanssa on erittäin tärkeää. Tämän yhteistyön toimivuudella on suuri merkitys lapsen viihtyvyyden, kasvun ja oppimisen kannalta.

Opetushallitus on 2.12.2010 päättänyt Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteista 2010 (Opetushallituksen määräys 51/011/2010, velvoittavana noudatettava). Määräys edellyttää esiopetuksen järjestäjiltä opetussuunnitelman muuttamista. Uusissa perusteissa on otettu huomioon vuoden 2011 alusta perusopetuslakiin tulleet muutokset. Näitä ovat muun muassa lapsen kasvuun ja oppimiseen liittyvä tuki esiopetuksessa: yleinen tuki, tehostettu tuki ja erityinen tuki. Perusteissa on myös huomioitu lainsäädännölliset muutokset henkilötietojen käsittelyssä, salassapidossa ja tietojen luovuttamisessa. Esiopetuksen järjestäjän tulee ottaa perusteiden mukaan laaditut opetussuunnitelmat käyttöön viimeistään 1.8.2011.

Esiopetuksen järjestäjät eivät voi jättää noudattamatta tätä määräystä tai poiketa siitä. Paikallisessa opetussuunnitelmassa tarkennetaan perusteissa määritellyjä tavoitteita ja sisältöjä. Laadittavassa opetussuunnitelmassa otetaan huomioon kunnan omaleimaisuus sekä muut kunnassa tehdyt lapsia ja nuoria koskevat päätökset.

Esiopetuksen opetussuunnitelma on opetustyön tärkein asiakirja. Opetussuunnitelma antaa perustan kaikelle esiopetuksen opetus- ja kasvatustyölle sekä arvioinnille ja kehittämistyölle. Opetussuunnitelma tukee esiopettajan työn suunnittelua, toteuttamista ja arviointia. Nastolan kunnan esiopetuksen opetussuunnitelman on tehnyt työryhmä, johon ovat kuuluneet: esiluokan opettajat Marja Aarrekorpi, Raija Hilden ja Kirsi Korkeamäki, resurssiopettaja Piia Larinen, luokanopettaja Hillevi Petman, kiertävä erityislastentarhanopettaja Merja Suppala, lastentarhanopettajat Tiina Haavisto, Jaana Järvenpää, Kirsti Saarenpää ja Leena Valmela sekä päivähoiton johtaja Leena Miettinen.

Työryhmä toteaa, että opetussuunnitelmaan tulleet laajat muutokset koskien erityisesti kasvun ja oppimisen tukia esiopetuksessa, vaativat lisäresursointia esiopetukseen. Opetussuunnitelman toteuttaminen edellyttää, että esiopetuksen opettajilla on riittävästi suunnittelu- ja kehittämisaikaa. Nivelvaiheiden tehostaminen niin varhaiskasvatukseen ja esiopetuksen kuin myös esiopetuksen ja perusopetuksen välillä on välttämätöntä ja vaatii lisää erityiskasvatuksen ja -opetuksen asiantuntijoita Nastolan kuntaan. Myös tarvittavat tukimuodot mm. toimintaterapia, puheterapia tulee turvata julkisina palveluina. Tuen porrastusten toteuttaminen koulujen esikouluryhmissä edellyttää jakotuntien lisäämistä esiopetusryhmiin. Sekä koulujen että päiväkotien esiopetuksella tulee olla tarvittava tietotekninen välineistö käytettävissään.

Erityisen tärkeää opetussuunnitelma työssä on jatkuva kehittäminen arvioinnin ja palautteen kautta. Nastolassa tulisi selkiyttää ja laajentaa esiopetuksen arviointia lapsen arvioinnista kunta, toimintayksikkö ja ryhmäntason arviointiin. Arvioinnista tulisi olla selkeä toimintaohjeistus ja kuvaus aikataulusta sekä vastuuhenkilö.

Kun opetussuunnitelma on laadittu, sen elämä vasta alkaa. Kirjoitettuna asiakirjana opetussuunnitelma antaa vasta pohjan työskentelylle. Opetussuunnitelman tulee kulua käytössä ja olla jatkuvan kehityksen perusta. Opetussuunnitelman tulee olla elävä, toimiva ja kehittyvä. Näin opetussuunnitelmatyö ei ole kokonaan tehty, kun sen runko on kirjoitettu. Opetussuunnitelman jatkuvan kehittämisen tulee olla osa opetussuunnitelman ideologiaa, johon kaikkien tulee sitoutua.

1 Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Toiminta-ajatus

Esiopetuksen tehtävänä on yhteistyössä kotien ja muiden yhteistyötahojen kanssa tukea lasten yksilöllistä ja yhteisöllistä kehitystä, elinikäistä oppimista sekä tervettä itsetuntoa.

Tärkeää on luoda kiireetön, turvallinen ja monipuolinen oppimisympäristö, jossa lapsella on mahdollisuus yhdessä eri-ikäisten ja erilaisten ihmisten kanssa myönteisiin, elämyksellisiin ja haasteellisiin oppimiskokemuksiin.

1.1 Tehtävä

Varhaiskasvatus ja siihen kuuluva esiopetus sekä perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Esiopetuksen järjestämisessä tulee siten ottaa huomioon toisaalta muun varhaiskasvatuksen ja toisaalta perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt. Esiopetusta toteutetaan ja kehitetään yhteistyössä eri osapuolten kanssa, jotta voidaan tarjota kaikille nastolalaisille lapsille tasavertaisesti laadukasta kasvatusta ja opetusta. Näin taataan yhdenvertaiset mahdollisuudet oppimiseen ja koulun aloittamiseen.

Esiopetuksen tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen ohjaamalla häntä vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti hyväksytyjen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen. Lapsen tervettä itsetuntoa vahvistetaan myönteisten oppimiskokemusten avulla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen vuorovaikutukseen muiden ihmisten kanssa.

Esiopetuksella edistetään lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Opetuksen lähtökohtana on lapsen oma kehitystaso ja aiempi oppimishistoria. Esiopetuksessa on huomioitava myös sukupuolten erityistarpeet.

Riippumatta siitä, toteutuuko opetus 6-vuotiaiden erillisryhmässä tai yhdistettynä muiden ikäryhmien kanssa, esiopetuksen tavoitteet ja omaleimaisuus on kuitenkin aina otettava huomioon. Jotta esiopetukselle asetettuihin tavoitteisiin päästäisiin, on tärkeää, että opettajat ja huoltajat sekä muu esiopetuksen henkilöstö kantavat yhdessä vastuun lapsen säännöllisestä osallistumisesta esiopetukseen.

1.2 Yleiset kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

Esiopetuksen tavoitteet määräytyvät toisaalta kunkin lapsen yksilöllisistä mahdollisuuksista ja oppimisedellytyksistä ja toisaalta yhteiskunnan tarpeista.

Esiopetuksessa lapsen kehittymistä itsetunnon ja terveyden tasapainoiseksi yksilöksi tuetaan ja ohjataan yhdessä kotien kanssa. Tavoitteena on, että lapsen myönteinen minäkuva vahvistuu ja hänen oppimaan oppimisen taitonsa kehittyvät.

Oppiminen on osa lapsen arkea, jossa tulee korostua ilo ja kiireettömyys. Esiopetuksessa tavoitteena on, että lapsi säilyttää oppimisen ilon ja uskaltaa rohkeasti ja luovasti kohdata uudet oppimishaasteet.

Ryhmä, jossa on myönteinen, kannustava ja toisia kunnioittava ilmapiiri, luo edellytyksiä erilaisuuden hyväksyntään sekä toisten auttamiseen ja kannustamiseen. Tavoitteena on, että lapsi oppii myös ymmärtämään tasavertaisuutta ja hyväksyy ihmisten erilaisuuden ja näkee sen omaa elämäänsä rikastuttavana. Turvallisessa ryhmässä on hyvä harjoitella yhteiselämän pelisääntöjä ja sitoutumista niihin. Samalla lapsi oppii pohdintaa oikeasta ja väärästä. Esiopetuksen aikana lapsi sisäistää yhteiskuntamme hyviä tapoja ja ymmärtää niiden merkityksen osana jokapäiväistä elämää. Lapsi oppii paremmin hallitsemaan itseään ja opettelee selviytymään erilaisista arkipäivän tilanteista. Hän oppii myös terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitoon liittyviä asioita.

Esiopetuksen tulee olla monipuolista, haasteellista sekä lapsen kiinnostuksen kohteista ja arjen toiminnoista lähtevää. Oppimisympäristöjä suunniteltaessa ja niissä toimittaessa otetaan huomioon erilaiset oppijat ja oppimistyylit. Lisäksi tavoitteena on ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksia. Leikin kautta oppiminen on yksi keskeinen alue esiopetuksessa. Sen avulla lapsi oppii ymmärtämään vertaisryhmän merkityksen.

Esiopetuksessa lapsen kieli- ja kulttuuri-identiteetti sekä kyky ilmaista itseään monipuolisesti vahvistuvat ja kehittyvät. Tutustuminen eri taidemuotoihin, nastolalaiseen ja yleensä suomalaiseen kulttuuriin ja myös muihin kulttuureihin mahdollistetaan. Nastola on luontonsa ja rakennetun ympäristönsä suhteen monipuolinen. Nastolan maantieteellinen asema, kaunis ja vaihteleva luonto ja sen historia antavat kunnan kulttuurille sen erityispiirteet. Tavoitteena on että lapsi kiinnostuu luonnosta ja rakennetusta ympäristöstään ja ymmärtää riippuvuutensa ja vastuunsa niistä.

2 Esiopetuksen toteuttaminen

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Esiopetuksen järjestämistä säätelee perusopetuslaki, jonka mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Esiopetuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita, joiden mukaan paikalliset opetussuunnitelmat on laadittu. Nastolassa esiopetusta järjestetään Aurinkorinteen, Erstan, Huokokujan, Rakokiven ja Villähteen päiväkodeissa sekä Erstan, Kivijärven ja Kirkonkylän kouluissa. Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä perheiden, muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

Esiopetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta päivästä. Lapsella tulee esiopetuspäivän aikana olla mahdollisuus rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin ja muuhun toimintaan, yhdessä tekemiseen ja oppimiseen, omaan

rauhaan sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin. Jos lapsi osallistuu esiopetuksen lisäksi muuhun varhaiskasvatukseen, tulee lapsen päivä rakentaa kokonaisuudeksi ottaen huomioon esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen tavoitteet.

Esiopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn ja toimintaympäristöön. Tämän kautta tuetaan lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista.

2.2 Oppimiskäsitys

Tiedon rakentamisessa keskeistä on lapsen kokemukset, ajattelu ja aktiivisuus. Tähän prosessiin liittyvät myös elämykset ja tunteet. Lapsi rakentaa tietoa omista arkielämän kokemuksistaan ja tekemisistään. Uusien asioiden oppiminen edellyttää tietojen ja taitojen liittämistä aikaisemmin koettuun ja opittuun.

Lapsi käy läpi uusia asioita ja muokkaa niitä omaan maailmaansa ja ajatteluunsa sopiviksi vuorovaikutuksessa ympäristönsä kanssa. Toimijoiden keskinäiset suhteet, yhteistyötaidot ja vuorovaikutus korostuvat oppimisessa ja oppimisympäristöjen suunnittelussa. Ryhmässä lapset oppivat yhdessä toistensa kanssa sekä toisiltaan antamalla virikkeitä toistensa ajattelun ja mielikuvituksen kehittämiseen.

Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus tukevat lapsen myönteisen minäkuvan kehittymistä oppijana. Lapsen luontaista tapaa oppia tuetaan ja samalla tarjotaan mahdollisuus käyttää monipuolisesti eri aistikanavia oppimisessa. Oppiminen on mielekästä silloin, kun se on sidoksissa merkityksellisiin arkielämän tilanteisiin. Keskeistä on aktiivinen ja tutkiva toiminta sekä taito ratkaista eteen tulevia ongelmia niin leikeissä kuin muussa toiminnassa. Kokemuksen ja sitä seuraavan pohdinnan kautta lapsi oppii uusia käsitteitä.

2.3 Oppimisympäristö

Oppimisympäristöön kuuluu tilan, lähiympäristön ja muiden fyysisten järjestelyjen lisäksi ilmapiiri, vuorovaikutus ja sosiaaliset suhteet sekä pedagogiset järjestelyt. Hyvä oppimisympäristö on terveellinen ja psyykkisesti ja fyysisesti turvallinen. Lapsi itse, hänen ajattelunsa, toimintansa ja kokemuksensa ovat tärkeä osa oppimisympäristöä. Hyvässä oppimisympäristössä vallitsee iloinen, avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri, jossa lapsi voi pysähtyä ihailemaan oppimaansa, kokemaan iloa siitä, mitä jo osaa.

Oppimisympäristössä on keskeistä aikuisten, lasten ja aikuisten sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus, erilaiset toimintatavat ja oppimistehtävät. Esiopetuksessa lapsikeskeisyys edellyttää ohjaavaa kasvatusta, jossa aikuinen asettaa lapselle rajoja ja lapseen kohdistetaan odotuksia ja vaatimuksia.

Esiopetus tukee ja antaa mahdollisuuden lapsen itsenäiselle ajattelulle, rohkaisee häntä toimimaan, tutkimaan ja pohtimaan. Lapsella tulee myös olla mahdollisuus toimia itseohjautuvasti, joka osaltaan kehittää lapsen oman toiminnan ohjausta.

Lapselle tarjotaan tilaisuuksia leikkiin, muuhun toimintaan ja myös omaan rauhaan. Monipuolinen oppimisympäristö on myös kielellisesti virikkeellinen ja siinä pystytään järjestämään lapsen kielellistä kehitystä tukevaa toimintaa. Työvälineet ja materiaalit ovat lasten saatavilla. Tietotekniikkaa käytetään esiopetuksessa pedagogisena välineenä aikuisen ohjauksessa ja se liittyy luontevasti muuhun toimintaan.

Oppimisympäristön esteettisen suunnittelun perustana tulisi olla lapsen näkökulma viihtyisästä toimintatilasta. Aikuisen tehtävänä on luoda oppimisympäristöstä sellainen, että se houkuttelee lasta leikkiin ja tarjoaa haasteita lapsen kehittymiselle. Aikuinen huolehtii lisäksi siitä, että oppimisympäristö tarjoaa mahdollisuuksia tutkimiseen ja erilaisiin kokeiluihin.

Opettajan tehtävänä on säädellä ympäristöä niin, että se tarjoaa jokaisen lapsen kehitykselle oikean tasoisia haasteita, joista lapsi suoriutuu aluksi aikuisen ohjauksessa ja sen jälkeen itsenäisesti.

2.4 Työtavat

Opettajan tulee tukea oppimista sekä ohjata lasta tiedostamaan oma oppimisensa ja havaitsemaan, että tämä voi itse vaikuttaa onnistumiseensa oppimisessa. Työtavoilla on keskeinen merkitys siihen mitä ja miten opitaan. Työtapojen valinnassa otetaan huomioon lapsen kokonaisvaltainen tapa oppia leikkimällä, kokeilemalla, tutkimalla, kyselemällä, vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi harjoittelee pohtimaan syyseuraussuhteita ja tekemään johtopäätöksiä. Arjen toiminnoissa lapsi harjoittelee luontaisesti erilaisia taitoja. Lapsen näkökulmasta toiminnan tulee olla tarkoituksenmukaista ja lapselle haasteellista.

Esiopetuksen työskentely perustuu leikinomaiseen, lapsen kehitystasosta lähtevään toimintaan, joka edistää myös lapsen kielellistä kehitystä sekä valmiuksia uusien asioiden oppimiseen.

Esiopetuksessa käytettäviä työtapoja

- satujen ja tarinoiden lukeminen ja kertominen
- runot, lorut, riimit ja muu kielellä leikkiminen
- laulut, laululeikit
- ohjattu liikunta
- pienet työtehtävät
- keskusteluhetket
- pelien pelaaminen
- roolileikit
- ongelmakeskeinen tutkiminen
- omatoiminen leikki ja liikunta
- kuvien tekeminen, piirustus, maalaus yms.
- esineiden valmistaminen, askartelu, käsityöt
- tutustuminen viestintävälineisiin ja niiden käytön harjoittelu (ATK, TV, puhelin, video jne.)
- musiikin kuuntelu
- musisoiminen

- draamaharjoitukset
- retket ja vierailut
- monenlaista pienryhmätoimintaa

Leikki on lapsen ominta toimintaa ja se on tärkeää lapsen kokonaispersoonallisuuden kehittymiselle.

Lapsen leikki rakentuu kokemuksista, joita hänelle on tarjolla ympäristössään ja kulttuurissaan.

Täten aikuisen toiminnalla on merkitystä lapsen leikin mahdollisuuksille.

Esiopetuksen tulee tarjota lapselle mahdollisuuksia monipuolisiin leikkeihin niin sisällä kuin ulkona. Hyvä leikkiympäristö on myös hyvä oppimisympäristö.

Leikki on tutkimista ja oppimista. Leikin avulla lapsi käsittelee uutta tietoa, jäsentää sitä suhteessa kokemuksiinsa ja sijoittaa sen johdonmukaisesti osaksi aiemmin oppimaansa. Tämä on välttämätöntä, jotta tiedon karttuessa siitä rakentuisi ehjä perusta uuden oppimiselle. Aikuisen turvallinen läsnäolo ja leikkiin osallistuminen rohkaisevat lapsen leikkiä ja leikin kehitystä.

Rakenteluleikit kehittyvät aste asteelta. Lapsen rakenteluille pitää varata riittävästi aikaa, rauhaa ja tilaa. Rakenteluleikeissä lapsi oppii oman kokemuksensa kautta suuruus-, lujuus-, paino ja tilasuhteita. Rakennellessaan hän laajentaa ja tarkentaa havaintojaan ja tietojaan ympäristöstään.

Kuvittelu- ja roolileikeissä kohteena ovat ihmisten väliset suhteet. Leikkitoiminnot jäljittelevät todellisia toimintoja, ja ne vahvistavat lapsen sanavarastoa ja ilmaisutaitoa. Lapsen mielikuvitus vilkastuu ja muisti paranee sekä sosiaaliset taidot kehittyvät yhteisleikeissä.

Sääntöleikeissä on edellytyksenä kyky ymmärtää ja noudattaa sääntöjä sekä kestää kilpailua. Sääntöleikkien harjoittelu voi auttaa ymmärtämään yhteiskunnan normeja ja sääntöjä.

Sääntöleikkejä ovat sormileikit, laulu- ja piirileikit, liikuntaleikit ja didaktiset leikit.

Fyysisesti aktiiviset leikit (juokseminen, kiipeily ym. karkeamotoriset leikit) ja nahisteluleikit (leikkitappelu, paini ja takaa-ajo) ovat tyypillisiä, erityisesti ulkoleikeissä.

3 Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

3.1 Eheyttäminen

Esiopetus pohjautuu opetuksen eheyttämiseen. Eheyttävä opetus muotoutuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät toisaalta lapsen elämänpiiriin ja toisaalta lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin. Eri tiedonalat otetaan suunnittelussa ja toteutuksessa huomioon, niitä tarkastellaan osana kulloinkin valittua kokonaisuutta.

Ehdytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessit ovat tärkeämpiä kuin yksittäiset sisällöt. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa monin eri tavoin on oppimisen keskeinen osa.

Työtapoja määrittävät opetuksen tavoitteet ja tarkoituksenmukaisuus. Monipuolisilla työtapojen käytöllä pyritään saamaan erilaisia kokemuksia ja taitoja eri tiedonaloista. Esiopetuksessa tiedonalojen sisältöjen avulla lapsi laajentaa maailmankuvaansa ja oppii itsestään oppijana.

Esiopetuksen sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä.

3.2 Keskeiset sisältöalueet

3.2.1 Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on vuorovaikutuksen, ajattelun ja ilmaisun väline. Oppimiensa käsitteiden avulla lapsi jäsentää ympäristöönsä ja rakentaa maailmankuvaansa.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none"> • lapsen kuuntelutaitoja harjaannutetaan • lasta tuetaan ilmaisijana • lasta kannustetaan puhujana • luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle • lapsessa herätetään kiinnostus suullisen ja kirjallisen kielen havainnointiin ja tutkimiseen • kielellisen tietoisuuden kehittyminen • mahdollisimman varhain tapahtuva ongelmien havainnointi ja sopivien tukimuotojen löytyminen • tutustuminen erilaisiin viestintävälineisiin 	<ul style="list-style-type: none"> • lapsen ja aikuisen puheen kuunteleminen, keskusteluun osallistuminen ja vuoron odottaminen • saduista ja tarinoista nauttiminen ja niihin eläytyminen. • draama- ja leikkiharjoitukset, roolileikit, esittämistilanteet (teatteriretket) • kertominen, keskusteleminen, havaintojen ja päätelmien ilmaiseminen • kokemuksia puhutun kielen muuttamisesta kirjoitetuksi kieleksi aikuisen avustamana (esim. saduttaminen) • tutustutaan kirjastoon • leikit, lorut, riimit, äänne-, tavu-, sana ja lukuleikit • media taidot

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Hyvässä oppimisympäristössä lapselle tarjotaan sellainen kieliympäristö, jossa hänellä on mahdollisuus kuulla ja käyttää rikasta suomen kieltä. Lapsi tutustuu kirjoitettuun kieleen omien edellytystensä mukaisesti. Materiaaleina ovat monipuoliset tekstit ja ilmaisut, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänne- sekä erilaiset pelit. Lapsi voi tutustua kirjoitettuun kieleen yksin, toisten lasten ja aikuisen kanssa. Opettajan malli lukevana ja kirjoittavana aikuisena on tärkeä.

3.2.2 Matematiikka

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• kiinnittää huomiota luonnollisissa arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin• suhtautuu myönteisesti matematiikkaan• saa monipuolisia kokemuksia käsitteen eri ilmenemismuodoista• kehittää keskittymisen, kuuntelemisen, kommunikoinnin ja ajattelun taitoja <p>Lasta ohjataan etsimään käsitteitä koetun ja opitun jäsentämiseksi ja yksinkertaistamiseksi.</p>	<ul style="list-style-type: none">• luokittelu, vertailu ja järjestäminen• lapsi jäsentää luokittelun, vertailun ja järjestämisen avulla ympäristönsä esineitä, eliöitä, kappaleita, kuvioita, aineita ja ilmiöitä käyttäen apunaan muotoja, määriä ja muita ominaisuuksia• lapsen omien kokemusten kautta konkreettisten matemaattisten ongelmien tunnistamista ja erilaisten ratkaisujen pohdintaa• lukukäsite: lukumäärä, puhuttu luku, kirjoitettu luku vastaavuus 0-10• yhteen- ja vähennyslaskun käsite konkreettisesti• erilaisten kohteiden arviointia ja mittaamista• geometrian alkeet opetellaan rakentelun, pelien, askartelun ja ympäristön havainnoinnin kautta• rahan käytön harjoittelua

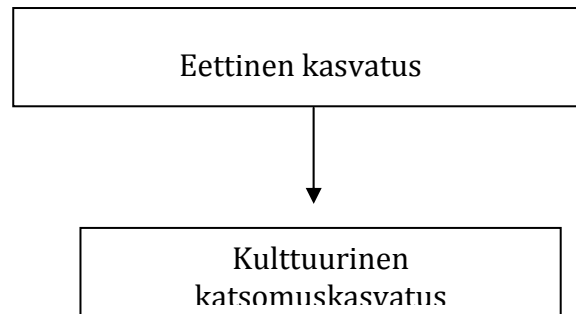
VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Matemaattisia taitoja ja ajattelutapaa voidaan kehittää järjestämällä keksimiseen, ongelmaratkaisuun ja kokeiluun innostavia oppimisympäristöjä.

3.2.3 Etiikka ja katsomus

Uskonnon ja omantunnon vapaus on perustuslain 11 §:n turvaama oikeus, jota esioppilaiden kohdalta käyttää huoltaja. Perustuslain 6 §:n säännösten puitteissa esiopetukseen sisältyy myös uskontokasvatusta ja sille vaihtoehtoisia elämäntietokasvatusta. Sekä eettisen- että uskontokasvatuksen lähtökohtana on kotien kanssa sovitut toimintaperiaatteet. Lapsen mahdollinen tiettyyn uskonnolliseen vakaumukseen ohjaaminen on kodin asia.

Kaikille lapsille annettava opetus



Opetusta annetaan kunnan päätöksen mukaan

Uskontokasvatus

Elämäkatsomustietokasvatus

Muu opetus
- esim. muut uskontokunnat

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Lapselle annetaan mahdollisuus hiljentyä. Hyväksyvä, avoin ja keskusteleva ilmapiiri luo turvallisuuden tunnetta.

Eettinen kasvatus

Sisältyy kaikkeen toimintaan ja on koko ryhmälle yhteistä. Esiopetuksessa vastuu yhteisesti hyväksytyjen arvojen välittämisestä säilyy vaikka lapsen koti ei niitä korostaisi.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT / MENETELMÄT
<ul style="list-style-type: none">• lapsen eettisen ajattelun kehittyminen• lapsen itsetunnon kehittyminen• inhimillisyys, oikeudenmukaisuus, yhteisvastuu, väkivaltaisten menettelyjen torjuminen (erilaisten kulttuuriperintöjen yhteistä ainesta)• lapsessa edistetään hänen kykyään ratkaista ristiriitoja rakentavasti• lapsi oppii arvostamaan, kantamaan vastuuta ja huolehtimaan omalta osaltaan lähiympäristöstä, kotiseudusta, kotimaasta ja sen ihmisistä, kulttuurista ja luonnosta• lapsi oppii erottamaan oikean ja väärän sekä hyvän ja pahan toisistaan• lapsi oppii ymmärtämään oman käyttäytymisen merkityksen vuorovaikutuksessa muihin lapsiin ja aikuisiin (syy → seuraus)• lapsi oppii ymmärtämään ja tiedostamaan omia ja toisten oikeuksia ja velvollisuuksia yhteisön jäsenenä	<ul style="list-style-type: none">• roolileikit• keskustellaan lasten kanssa• luontoon ja rakennettuun elinympäristöön tutustuminen• rehellisyyteen ja totuudellisuuteen harjaantuminen arkielämässä• eläytyminen tunnetasolla (empatia)

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none"> • pyritään, että lapsi sisäistäisi vähitellen eettiset periaatteet ja toimisi niiden pohjalta oma-aloitteisesti • kunnioitetaan lapsen valintoja ja mielipiteitä • lapsi arvostaa omaa ja toisen työtä • lapsi hyväksyy erilaisuuden 	<ul style="list-style-type: none"> • kirjallisuus • draama

Kulttuurinen katsomuskasvatus

Opetetaan kaikille lapsille yhteisenä.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none"> • lapsen katsomuksellisen ajattelun kehittyminen • lapsen kuulluksi tuleminen katsomuksellisissa elämänkysymyksissä • lapsi saa mahdollisuuden kartuttaa katsomuksellista yleissivistystä • lapsi saa mahdollisuuden oppia tuntemaan ja arvostamaan oman kotiseudun kulttuuri- ja luontoperintöä 	<ul style="list-style-type: none"> • tutustutaan mahdollisuuksien mukaan lapsiryhmässä arjen keskellä esiin tuleviin tapoihin, jotka liittyvät vakaumukseen tai kulttuuriin

Uskontokasvatus

Lähtökohtana on lapsen huoltajan vakaumuksen kunnioittaminen.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none">• lapsi saa mahdollisuuden kohdata uskontoon liittyviä asioita, tutustua ja osallistua uskonnollisiin juhliin sekä siihen miten ja miksi niitä vietetään• mahdollisuus tutustua oman uskonnon keskeisiin sisältöihin• lapsen kokonaispersoonallisuuden, myönteisen minäkuvan ja perusturvallisuuden tukeminen• hiljentymisen kokeminen; positiiviset tunne-elämykset	<ul style="list-style-type: none">• kirkkovuoden juhlapyhät• kirkolliset toimitukset• Raamatun kertomuksia• tutustuminen Nastolan kirkkoon• hengellinen musiikki ja taide

Elämäkatsomustietokasvatus

Kunta voi päättää tiettyyn uskontokuntaan kuuluvien tai uskontokuntaan kuulumattomien lasten vähäisestä määrästä tai muusta erityisestä opetuksen järjestämiseen liittyvästä hyväksyttävästä syystä, ettei kyseisen uskontokunnan tunnustuksen mukaista uskontokasvatusta tai elämäkatsomustietokasvatusta järjestetä.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none">• lapselle kehittyy valmiuksia kohdata vakaumuksellisia kysymyksiä, jotka liittyvät ihmissuhteisiin, kulttuuri-identiteettiin, ihmisen ja luonnon suhteeseen ja yhteisöön	<ul style="list-style-type: none">• suvaitsevaisuus, kohtuullisuus, oikeudenmukaisuus, reiluus, rohkeus, oma identiteetti, hyväntahtoisuus ja huolenpito

3.2.4 Ympäristö- ja luonnontieto

Lähtökohtana ovat lapsen omat kokemukset, elämykset ja toiminta, joiden kautta lapsi tekee havaintoja ympäristöstään. Häntä ohjataan tekemään kysymyksiä ja etsimään vastauksia luontoon, ihmisiin ja kulttuuriin liittyen. Lapsi oppii ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä ihmisen ja luonnon välistä vuorovaikutusta. Esiopetuksessa olisi pyrittävä opittavan aineksen mahdollisimman täydelliseen ymmärtämiseen, omaksumiseen ja hyödyntämiseen monien asioiden käsittelyn sijaan.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutukset lähiympäristöön.• oppii ottamaan huomioon luonnon monimuotoisuuden, ympäristön viihtyisyyden ja kauneuden sekä toimimaan ympäristöä säästävällä tavalla sitä hoitaen.• kokee elinympäristön turvallisena ja kiinnostavana tutkimus- ja leikkipaikkana.• ymmärtää ympäristön merkityksen ihmiselle henkisenä voimavarana ja oppii nauttimaan siitä.• tutustuu erilaisiin luonnonilmiöihin tutkien ja havainnoiden	<ul style="list-style-type: none">• ihminen• ihmisen suhde ympäristöön<ul style="list-style-type: none">○ mm. kierrätys, vastuu ympäristön siisteydestä ja liikennekasvatus• eliöt ja niiden elinympäristö<ul style="list-style-type: none">○ luonto vuodenaikojen mukaan, elämän edellytykset• maa ja avaruus• aika• ympäristön aineet ja materiaalit<ul style="list-style-type: none">○ mm. aineiden olomuodot• energiaan liittyvät asiat• Nastola<ul style="list-style-type: none">○ maantieteellisenä kokonaisuutena (taajama, maaseutu)○ tutustuminen paikkakunnan rakennettuun ympäristöön (esim. Pajulahti, Taarasti, Kaarisilta, urheilukeskus, kirkko, paloasema) ja niiden toimintatarkoituksiin○ maisemanmuodot ja kartta

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Hyvä oppimisympäristö mahdollistaa tutkimisen, kokeilun sekä retkeilyn opetusmenetelmänä. Oppiminen tapahtuu kysymysten, keskustelun ja havaintojen avulla vuorovaikutuksessa kaikkia aisteja käyttäen.

3.2.5 Fyysinen ja motorinen kehitys

Liikunta auttaa ajattelun ja ymmärtämisen kehitystä toimien mm. abstraktien käsitteiden konkretisoijana. Liikunta antaa mahdollisuuden oppia ilmaisemaan ja hallitsemaan tunteita, harjoittamaan yhteistyötaitoja ja purkamaan ylimääräistä energiaa. Liikkuessaan lapsi saa elämyksiä ja onnistumisen kokemuksia. Liikunnassa korostuu yhdessä tekeminen ja ilo.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<p>Lapsen</p> <ul style="list-style-type: none">• fyysisen kunnon, liikehallinnan ja motoristen perustaitojen harjaannuttaminen• ohjaaminen ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle <p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• saa mahdollisuuksia omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan ja leikkiin• toimii aloitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmässä sekä rohkeasti erilaisissa liikuntatilanteissa	<ul style="list-style-type: none">• Monipuolinen ohjattu liikunta, jonka avulla kaikki lapset voivat kokea liikunnan iloa ja saada runsaasti kokemuksia erilaisista ulko- ja sisäliikuntamuodoista (mm. yleisurheilu, suunnistus, pallopelit, hiihto, luistelu, jääpelit, uinti, voimistelu, musiikkiliikunta sekä järjestäytymismuodot).• perusliikkeiden ja liiketekijöiden integrointi muihin sisältöalueisiin kuten kielelliseen tietoisuuteen, matematiikkaan, ympäristökasvatukseen, musiikkiin ja kädentaitoihin• ulkoilutilanteet

3.2.6 Terveys

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<p>Lapsen</p> <ul style="list-style-type: none">• fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden sekä kasvun ja kehityksen edistäminen• ohjaaminen myönteisiin ihmissuhteisiin, tunne-elämänterveyteen ja välttämään väkivaltaa• terveellisten ruokatottumusten tukeminen ja ohjaaminen hyviin ruokailutapoihin <p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• tiedostaa itsensä suhteessa muihin ja ympäristöön• ymmärtää ottaa vastuuta omasta terveydestä ja turvallisuudesta• huolehtii terveydestä ja päivittäisestä henkilökohtaisesta hygieniasta	<ul style="list-style-type: none">• Lasta ohjataan huolehtimaan omasta terveydestä ja henkilökohtaisesta hygieniasta sekä pukeutumaan sään mukaan.• Opetellaan terveellisiä ruokatottumuksia ja hyviä ruokailutapoja.• Lapselle annetaan myönteisiä kokemuksia ja osallistumisen mahdollisuuksia oman terveytensä ylläpitoon.

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ FYYSISEEN JA MOTORISEEN KEHITYKSEEN SEKÄ TERVEYTEEN

Hyvä oppimisympäristö on turvallinen, mutta samalla liikunnallisesti haastava ja se tarjoaa lapselle mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan. Liikuntaa tulee olla päivittäin ja sen tulisi tapahtua erilaisissa oppimisympäristöissä ohjatusti sekä omatoimisesti – lumella, vedessä, hiekalla, metsässä, nurmella ja sisätiloissa - vaihtelevasti vuodenaikojen tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntäen. Innostavan ohjaajan malli on tärkeä.

3.2.7 Taide ja kulttuuri

Taiteeseen ja kulttuuriin tutustuminen sekä taiteellinen toiminta ovat merkittävä osa lapsen emotionaalista, sosiaalista, taidollista ja tiedollista kehitystä. Kehityksessä tuetaan yksilöllisyyttä ja erilaisuutta.

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none">• lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisuus harjaantuvat• lapsen ohjaaminen pitkäjänteiseen taiteelliseen työskentelyyn• lapsen aistiherkkyuden, havaintokyvyn ja avaruudellisen hahmottamiskyvyn kehittymisen tukeminen• kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja oman kulttuuriperinnön ja kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtämisen tukeminen• lapsen ohjaaminen arvostamaan ja vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön sekä esineympäristön esteettisiä ja kulttuurisia arvoja• oman ja muiden töiden arvostaminen	<p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• ilmaisee ajatuksiaan, tunteitaan ja kokemuksiaan taiteen eri keinoin (draama, kuvataide, musiikki ja kädentaidot)• rohkaistuu monipuoliseen ilmaisuun erilaisten toimintojen yhteydessä• saa mahdollisuuden tutustua viestintävälineisiin ja harjoitella niiden käyttöä• kokeilee erilaisia välineitä ja materiaaleja

Taide ja kulttuuri

Musiikki

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<p>Lapsi</p> <ul style="list-style-type: none">• suhtautuu myönteisesti ja luovasti musiikkiin, oppii kuuntelemaan sekä ilmaisemaan itseään monipuolisesti sen avulla• saa musiikkikokemuksia ja – elämyksiä, jotka tukevat tasapainoisen tunne-elämän ja myönteisen minäkuvan kehittymistä• tutustuu erilaisiin soittimiin sekä omaan kehoonsa monia mahdollisuuksia tarjoavana soittimena• oppii oikean laulutavan (äänenkäyttö)	<ul style="list-style-type: none">• Tutustutaan monipuolisesti musiikkiin elämysten ja kokemusten kautta.• Tutustutaan musiikin peruskäsitteisiin (rytmi, tempo, rakenne, dynamiikka) kokemisen, tekemisen ja leikin kautta.• Harjoitellaan erilaisten soittimien oikeaa käyttöä aikuisen ohjaamana.• Harjoitellaan aktiivista kuuntelemista, opetellaan kuuntelemaan myös hiljaisuutta.• tunnelmien, elämysten ja kokemusten ilmaiseminen musiikin ja musiikkiliikunnan keinoin• elävän musiikin kuuntelu• laulaminen

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Musiikillisessa toiminnassa aikuisen ohjauksella on keskeinen merkitys. Lapselle annetaan mahdollisuus käyttää rytmisoittimia. Ääniympäristöön olisi hyvä kiinnittää huomiota (akustiikka ja äänieristys).

Taide ja kulttuuri

Kuvataide

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none">• Lapsi oppii tekemään havaintoja kaikkia aisteja käyttäen luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä• Lapsi tutustuu erilaisiin välineisiin ja materiaaleihin sekä harjaantuu ilmaisemaan itseään kuvataiteen keinoin.• Kuvataiteen perustaitojen harjaannuttaminen• Lapsen valmius ymmärtää visuaalista kulttuuria ja kyky nauttia kuvataiteesta kehittyy	<ul style="list-style-type: none">• Harjoitellaan lähiympäristön monipuolista havainnointia.• Tutkitaan erilaista taidetta ja lasten omia töitä sekä keskustellaan niistä.• Tutustutaan mm. käsitteisiin väri, valo, tila, liike, muoto ja materiaali.• Harjoitellaan eri tekniikoita, välineiden käyttöä ja niiden huoltoa.• Tutustutaan nastolalaiseen taiteeseen (esim. kirkko, Taarasti, Kaarisilta, kirjaston näyttelyt, nastolalaiset taiteilijat).

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Hyvä oppimisympäristö tarjoaa helposti saatavilla olevia, laadukkaita ja monipuolisia välineitä ja materiaaleja. Se antaa aineksia havainnoinneille, elämyksille ja kokemuksille. Hyväksyvä, kannustava ja innostava ilmapiiri on tärkeä. Hyödynnetään paikallisten taiteilijoiden tuotoksia, asiantuntemusta ja osaamista.

Taide ja kulttuuri

Kädentaidot

TAVOITTEET	OPPISISÄLLÖT
<ul style="list-style-type: none">• Lapsen kädentaidot, avaruudellinen taju ja ilmaisu kehittyvät• Lapsi suunnittelee, toteuttaa ja arvioi työtään sekä tuntee iloa työskentelystä ja työn loppuunsaattamisesta• Lapsi oppii arvostamaan käsillä tekemistä ja käsityöperinnettä• Lapsi harjaantuu ottamaan toiminnassaan huomioon kestävän kehityksen periaatetta• Lapsi saa mahdollisuuden käyttää mielikuvitustaan ja konkretisoida ajatuksiaan itsenäisesti ja aikuisen tukemana	<ul style="list-style-type: none">• Käytetään erilaisia materiaaleja ja huomataan, että niitä löytyy myös lapsen ympäristöstä.• Tutustutaan erilaisiin työskentelytapoihin ja välineisiin (puuntyöstöä, työskentelyä erilaisten kangasmateriaalien kanssa, lankatöitä, ompelutöitä, paperi- ja pahvitöitä).• turvalliset työtavat• Tutustutaan suomalaiseen käsityöperinteeseen.• Tutustutaan nastolalaisiin käsityön taitajiin ja heidän tuotoksiinsa.

VIITTEELLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Hyvä oppimisympäristö tarjoaa helposti saatavilla olevia, laadukkaita ja monipuolisia välineitä ja materiaaleja. Se antaa aineksia havainnoille, elämyksille ja kokemuksille. Käytetään myös uusiomateriaalia. Hyväksyvä, kannustava ja innostava ilmapiiri on tärkeä.

4 Kasvun ja oppimisen tuki esiopetuksessa

Esiopetuksessa työskentelyn ja tuen perustana ovat yhdessä kodin kanssa sovitut, perusturvallisuutta ylläpitävät tavoitteet, jotka tukevat lapsen kokonaisvaltaista kasvua. Ensisijaisen tärkeää on huolehtia lapsen myönteisen minäkuvan ja terveen itsetunnon kehittymisestä. Lapsen tervettä itsetuntoa vahvistetaan myönteisten oppimiskokemusten ja kannustavan palautteen avulla. Esiopetuksessa työskentelyn tulee olla leikinomaista, lapsen kehitystasosta lähtevää ja toiminnallista ryhmä- ja yksilöohjausta.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat sekä esiopetusryhmän että kunkin lapsen vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Lapsen kasvun ja oppimisen tukeminen merkitsee sekä yhteisöllisiä että oppimisympäristöön liittyviä ratkaisuja ja lapsien yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Esiopetuksessa tulee ottaa huomioon monenlaiset oppijat ja oppimisen erilaiset lähtökohdat ja tavat sekä lasten kulttuurista niin, että jokaisella lapsella tulee olla mahdollisuus saada tukea kasvuun ja oppimiselleen omista lähtökohdista käsin. Esiopetuksessa huomiota tulee kiinnittää erityisesti oppimisen esteiden ja oppimisvaikeuksien varhaiseen tunnistamiseen.

Tuen tarpeen mahdollisimman varhaiseksi havaitsemiseksi lasten kasvua ja oppimista tulee arvioida jatkuvasti ja aloittaa tuen antaminen riittävän varhain. Tämä ehkäisee ongelmien syvenemistä ja pitkäaikaisvaikutuksia. Erityistä huomiota tulee kiinnittää tuen tarpeen arviointiin lapsella, jonka perusopetuksen aloittamista on päätetty siirtää vuotta myöhäisemmäksi. Lapsen saaman tuen tulee olla joustavaa ja pitkäjännitteisesti suunniteltua. Sen tulee olla myös tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Lapselle annetaan tukea niin kauan ja sen tasoisena kuin se on tarpeellista.

Pedagoginen asiantuntemus ja opettajien yhteistyö tuen tarpeen havaitsemisessa sekä tuen suunnittelussa ja toteuttamisessa on tärkeää. Tarvittaessa tuki suunnitellaan ja toteutetaan moniammatillisessa oppilashuoltotyössä. Huoltajalle tulee antaa tietoa tukitoimista sekä mahdollisuus esittää näkemyksensä tuen antamisesta. Esiopetuksessa lapsen tarvitsema tuki annetaan joustavin järjestelyin, kuten samanaikaisopetuksena tai pienryhmä- ja yksilötyöskentelynä. Lapsen saaman tuen tulee muodostaa jatkumo, jossa erityisen tärkeää on huolehtia tuen jatkumisesta lapsen siirtyessä muusta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta perusopetukseen.

4.1 Esiopetuksen yleinen tuki

Yleinen tuki on kaikille lapsille tarvittaessa annettavaa tukea. Lapsen saama yleinen tuki on laadukasta esiopetusta, jossa lapsen yksilölliset tarpeet ja oppimisedellytykset huomioidaan yhteistyössä vanhempien kanssa. Hyvä perustaso esiopetuksessa sisältää lapsen ikätason ja tarpeiden mukaiset lapsiryhmät, monimuotoiseen ryhmätoimintaan soveltuvat tilat sekä toiminnan yleisen suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat jatkumon, missä annetaan hyvät lähtökohdat arkielämän toiminnoissa selviytymiseen, elämänhallintaan ja itsenäiseen ajatteluun. Esiopetuksen alussa laaditaan yhteistyössä huoltajien ja esiopetusryhmän henkilöstön kanssa lapsen esiopetuksen suunnitelma, jota toteutetaan, seurataan ja arvioidaan yhdessä esiopetusvuoden aikana.

Esiopetussuunnitelman toteuttaminen tukee lapsen kehitystä ja oppimista. Esiopetussuunnitelman laatimisesta, arvioinnista ja dokumentoinnista vastaa pedagogisen koulutuksen saanut ryhmän esiopettaja.

Lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista havainnoidaan ja arvioidaan esiopetusryhmässä osana päivittäistä toimintaa. Lisäksi tehdään KPT – testi (Kontrolloitu piirrostarkkailu) syksyllä lokakuun loppuun mennessä ja uudelleen keväällä huhtikuun loppuun mennessä. Matemaattisia taitoja mittaava testi MAKEKO tehdään syyskuun aikana. Arvioinnin tueksi voidaan tarvittaessa tehdä myös Sanat paloiksi – testi (KUMMI 3) ja Lukukäsitetesti.

Esiopetuksen oppilashuolto on osa muun varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen oppilashuollollista jatkumoa. Esiopetuksen oppilashuoltotyö on moni ammatillista yhteistyötä, jonka tehtävänä on seurata ja tukea jokaisen lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia yhdessä huoltajien kanssa. Oppilashuoltoryhmä kokoontuu kerran syksyllä ja keväällä päiväkodeissa ja koulujen esiopetusryhmissä. Tarvittaessa oppilashuoltoryhmä kokoontuu muulloinkin päiväkodinjohtajan/rehtorin kutsumana.

4.2 Esiopetuksen tehostettu tuki

”Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan ja koulunkäynnissään säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja, on pedagogiseen arvioon perustuen annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn oppimissuunnitelman mukaisesti. Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tuki tulee järjestää laadultaan ja määrältään lapsen kehitystason ja yksilöllisten tarpeiden mukaisesti” Esiopetussuunnitelman perusteet

Tehostettuun tukeen liittyy ennalta ehkäisevä, lapsen kasvun ja kehityksen riskitekijöiden tunnistamiseen pyrkivä näkökulma. Sen avulla ehkäistään oppimisen, vuorovaikutustaitojen ja kehitykseen liittyvien ongelmien kasvamista ja monimuotoistumista. Tavoitteena on, että lapsi saa onnistumisen kokemuksia oppimisesta ja ryhmässä toimimisesta ja että lapsen myönteisen minäkuvan kehitystä tuetaan.

Tehostettua tukea tarjotaan, kun vanhempien tai esiopetushenkilöstön huoli lapsen kehityksestä herää. Tehostetun tukeen siirrytään tekemällä pedagoginen arvio. Pedagogisen arvion laatimisesta vastaa esiopetuksen opettaja tai opettajat yhdessä. Laadittaessa kuullaan vanhempia ja lisäksi voidaan käyttää apuna myös muita asiantuntijoita. Arvion laatimisessa hyödynnetään vanhempien luvalla myös lapselle aiemmin tehtyjä muita suunnitelmia (esim. Vasu).

Tehostetun tuen aloittaminen, järjestäminen ja tarvittaessa lapsen siirtyminen takaisin yleisen tuen piiriin käsitellään moni ammatillisessa oppilashuoltoryhmässä, jossa tehdään päätös tehostettuun tukeen siirtymisestä. Tämän jälkeen esiopettaja ja erityisopettaja/erityislastentarhanopettaja tekevät yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa tehostetun tuen oppimissuunnitelman, johon kirjataan suunniteltu tehostettu tuki ja sen toteuttaminen. Tehostettu tuki poikkeaa yleisestä tuesta mm. tukitoimien määrän ja keston suhteen.

4.3. Esiopetuksen erityinen tuki

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joiden esiopetusta ei kasvun ja oppimisen vaikeuksien vuoksi voida järjestää muuten. Lapsen edellytykset ovat voineet heikentyä esimerkiksi vamman, sairauden, toimintavajavuuden tai kasvuympäristöön liittyvien riskitekijöiden vuoksi. Erityisen tuen tehtävänä esiopetuksessa on tarjota lapselle kokonaisvaltaista ja suunnitelmallista kasvun ja oppimisen tukea ja edistää hänen oppimisedellytyksiään sekä vahvistaa lapsen itsetuntoa ja oppimismotivaatiota. (Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010)

Erityisen tukeen siirrytään silloin, kun tehostetun tuen menetelmät eivät riitä tai tuen tarve osoittautuu pitkäkestoiseksi ja intensiiviseksi. Erityisen tuen päätöksen tekemisen pohjaksi tarvitaan pedagoginen selvitys, jonka tekevät moni ammatillisesti lapsen tuntevat asiantuntijat ja vanhemmat. Pedagogisen selvityksen laativat esiopettaja ja erityislastentarhanopettajan/erityisopettajan huoltajia kuullen. Erityisen tuen antamisesta tehdään kirjallinen päätös, jota tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä. Ennen päätöksen tekemistä on kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa. Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esiopetuksen alkamista ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista, jos psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, ettei opetusta voida antaa muuten.

Lapselle, jolle on tehty erityisen tuen päätös, laaditaan HOJKS (henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma), johon kirjataan erityisen tuen tavoitteet, menetelmät ja seuranta. Pedagogisen selvityksen ja HOJKS:n laatimisessa hyödynnetään lapsesta aiemmin tehtyä pedagogista arviota ja oppimissuunnitelmaa sekä huoltajan luvalla lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa ja kuntoutussuunnitelmaa. Lapsen opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä huoltajan ja lapsen kanssa. Tarvittavilta osin se valmistellaan moni ammatillisena oppilashuollon yhteistyönä. HOJKS tulee tarkistaa tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, lapsen tarpeiden mukaiseksi.

Erityisen tuen tarpeellisuus tulee esiopetuksen aikana tarkistaa lapsen tuen tarpeen muuttuessa. Siirtyminen erityisestä tuesta takaisin tehostettuun tukeen on mahdollista, mutta se vaatii uuden pedagogisen selvityksen ja uuden hallinnollisen päätöksen. Koska tuen vaikutuksia ei voida yleensä todeta lyhyessä ajassa, erityisen tuen lopettaminen esiopetuksen aikana on harvinaista. Seuraavaan taulukkoon on kuvattuna yleisen, tehostetun ja erityisen tuen antamisen tapoja ja menetelmiä Nastolassa. Tuen järjestämisen tavat on kuvattu niin, että seuraava vaihe sisältää kaikki edellisissä kohdissa mainitut tavat ja menetelmät. Taulukkoon on kirjattu kussakin vaiheessa se, mitä tulee lisää tai mikä painottuu vahvemmin.

YLEINEN TUKI	TEHOSTETTU TUKI	ERITYINEN TUKI
<ul style="list-style-type: none"> • joustavat lapsiryhmät • toiminnan strukturointi (kuvat, yhteisesti, yksilöllisesti) • pedagoginen keskustelu ja havainnointi • tarvittaessa OHR • arviointi vuosiympyrämallin mukaisesti • pienryhmätyöskentely • oppimisympäristön järjestäminen lapsen ja ryhmän tarpeita vastaavaksi • ohjaaminen ja tukeminen lapsen esiopetussuunnitelman tavoitteiden mukaisesti • erityisopettajan, elton ja/tai kiertävän erityislastentarhanopettajan konsultaatio • esiopetuksen oppilashuoltotyö • suomi toisena kielenä -opetus • yhteistyö toisten opettajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön kanssa esim. samanaikaisopetus • oppimispelit tietokoneella (esim. Lukimatin pelit) • apuvälineet (esim. istuintyyny, kynätuet, erikoissakset, viittomat, syli- ja hartiapainot) 	<ul style="list-style-type: none"> • moniammatillinen pedagoginen keskustelu ja havainnointi • OHR • tehostettu kodin ja esiopetuksen välinen yhteistyö • osa-aikainen erityisopetus (kelton palvelut/ elton/ erityisopettajan palvelut) • avustajapalvelut • tehostettu oppimispelien käyttäminen • tarvittaessa muut tukipalvelut (toimintaterapeutti, puheterapeutti, fysioterapeutti) • kuntouttavat pienryhmät • ryhmäkoon pienentäminen (tarvittaessa jo syksyllä) 	<ul style="list-style-type: none"> • säännöllinen OHR • erikoissairaanhoidosta tai tulevat apuvälineet • osa-aikainen erityisopetus pienryhmässä ja/tai yksilöllisesti (varhennetun vaiheen erityisopetus) • avustajapalvelut

5 Kasvun ja oppimisen tukimuodot esiopetuksessa

5.1 Esiopetuksen opetusjärjestelyihin liittyvä tuki

5.1.1 Erityisopetus

Erityisopetus on erityisen tuen keskeinen pedagoginen osa-alue ja sen tehtävän on tukea lapsen oppimista. Kun lapselle on tehty erityisen tuen päätös, esiopetus ja muu tuki toteutetaan hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. HOJKS on pedagoginen asiakirja, jossa määritellään erityisopetuksen järjestäminen, keskeiset tavoitteet ja sisällöt sekä oppimisympäristöön ja opetusmenetelmiin liittyvät tekijät. Nastolassa erityinen tuki annetaan muun esiopetuksen yhteydessä.

5.1.2 Pidennetty oppivelvollisuus

Jos perusopetukselle säädettyjä tavoitteita ei lapsen vammaisuuden tai sairauden vuoksi ilmeisesti ole mahdollista saavuttaa yhdeksässä vuodessa, alkaa oppivelvollisuus vuotta perusopetuslaissa säädettyä aikaisemmin ja kestää 11 vuotta. Esiopetus voi pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä oleville oppilaille annettavassa erityisopetuksessa kestää yhden tai kaksi vuotta. (Perusopetuslaki 25 § 2 mom. ja 9 § 2 mom.)

Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen oppivelvollisuuden alkamista. Tällöin lapselle tehdään myös erityisen tuen päätös ja laaditaan HOJKS. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella on oikeus saada esiopetusta oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Tämä alkaa sen vuoden syyslukukauden alussa, jolloin lapsi täyttää viisi vuotta.

Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien lasten opetus voidaan järjestää pidentämällä oppivelvollisuutta joko esi- ja alkuopetuksessa tai perusopetuksen lopussa. Lapsen ohjautuminen riittävän varhain tuen piiriin edellyttää yhteistyötä eri hallintokuntien välillä. Lapsen huoltajalle tulee antaa riittävän ajoissa tietoa pidennetyn oppivelvollisuuden eri vaihtoehdoista ja valinnan vaikutuksista.

5.2 Esiopetuksen muu tuki

5.2.1 Yhteistyö kodin kanssa

Esiopetuksen aikana jatketaan muussa varhaiskasvatuksessa toteutettavaa yhteistyötä huoltajan kanssa ja luodaan pohjaa myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle sekä myöhemmälle kodin ja koulun yhteistyölle. Huoltajalla on ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta sekä oman lapsensa tuntemus.

Yhteistyön lähtökohtana on eri osapuolten keskinäinen kunnioitus. Esiopetushenkilöstö tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa osaltaan lapsen kasvatuksesta esiopetuksen aikana. On tärkeää, että huoltajilla on mahdollisuus osallistua esiopetuksen kasvatustyön tavoitteiden asettamiseen, suunnitteluun ja arviointiin.

Yhteistyön tavoitteena on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä lisätä turvallisuutta ja hyvinvointia esiopetuksessa. Esiopetuksen järjestäjällä on vastuu kodin kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä ja tiedottamisesta mm. opetussuunnitelmasta, tuen tarpeista, tuen saannin mahdollisuuksista, huoltajan mahdollisuuksista osallistua yhteistyöhön, oppilashuollon toiminnasta, tiedottamisesta erityistilanteissa. Tarvittaessa yhteistyön tukena käytetään päiväkodin johtajan, koulun rehtorin tai muun asiantuntijan ammattitaitoa. Yhteistyö voi olla sekä yhteisö- että yksilötasolla tapahtuvaa toimintaa huomioiden perheiden erilaisuus, kulttuuri, kieli ja muut tarpeet.

Syksyllä tulee jokaisessa esiopetusryhmässä järjestää vanhempainilta. Lisäksi opettaja tarjoaa vanhemmille tilaisuuden keskustella lapsesta, esiopetuksen kasvatustavoitteista, toimintaperiaatteista sekä lapsen henkilökohtaisista esiopetuksen tavoitteista. Keväällä arvioidaan yhdessä vanhempien ja mahdollisesti lapsen kanssa, miten asetetut tavoitteet on saavutettu.

Oppilashuollon järjestämistä koskeva suunnitelma esitellään lasten vanhemmille syyslukukauden alussa. Suunnitelmaan on myös mahdollisuus tutustua kunnan kotisivuilla. Toimintaohjeita päivitetään tarvittaessa. Esiopetuksen järjestäjä vastaa suunnitelman seurannasta ja arvioinnista.

5.2.2 Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestäminen

Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisen tavoitteena on auttaa yksittäistä lasta saavuttamaan henkilökohtaisen oppimissuunnitelmansa sekä esiopetuksen yleisiä tavoitteita. Tulkitsemis- ja avustajapalveluiden järjestämisestä päättää esiopetuksen järjestäjä.

Avustajapalveluiden tarve määritellään yhteistyönä opettajien ja oppilashuollonhenkilöstön kanssa hyödyntäen lapsen huoltajan antamia tietoja ja mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle lapselle tai koko esiopetusryhmälle ja se voi olla osa tai kokoaikaista.

Lapsi voi tarvita tulkitsemista esim. kuulovamman tai kielellisen erityisvaikeuden takia. Hän voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten tukiviittomia ja kuvia. Tavoitteena on, että sekä toiset lapset että lapsen kanssa toimivat aikuiset pystyvät kommunikoimaan lapsen kanssa. Tulkitsemispalveluissa kelto konsultoi tarvittaessa esiopetusryhmän henkilöstöä.

5.3 Esiopetuksen oppilashuolto ja turvallisuuden edistäminen

5.3.1 Oppilashuolto

Oppilashuollolla tarkoitetaan kaikkea sitä, mitä esiopetuksessa tehdään lapsen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä oppimisen tukemiseksi. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä, että yksilöllistä tukea. Esiopetusikäisen lapsen terveydenhuolto kuuluu neuvolatyön piiriin. Oppilashuoltotyötä tehdään yhteistyössä ensisijaisesti huoltajien ja lapsen ja lisäksi tarvittaessa neuvolan, sosiaalitoimen ym. toimijoiden kanssa. Oppilashuoltotyötä ohjaa luottamuksellisuus kunnioittava suhtautuminen lapseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Oppilashuoltotyötä suunnitellaan ja koordinoidaan oppilashuoltoryhmissä. Päiväkodin oppilashuoltoryhmissä on mukana päiväkodinjohtaja, ryhmän lastentarhanopettaja ja kelto ja/tai psykologi. Tarvittaessa ryhmään kutsutaan lapsen terveydenhoitaja tai mahdollisia muita asiantuntijoita mm. sosiaalityöntekijä. Koulussa toimivan esiopetusryhmän oppilashuoltoryhmään kuuluvat esiopettaja, kelto/erityisopettaja ja rehtori ja tarvittaessa muut asiantuntijat.

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu päiväkodeissa kerran lukukaudessa kelton kutsumana ja tarvittaessa päiväkodinjohtaja voi kutsua ryhmän koolle muulloinkin. Koulujen esikouluryhmissä on vuoden alussa kelton kutsuma oppilashuoltoryhmä ja muulloin voi osallistua tarvittaessa koulun oppilashuoltoryhmään. Kevätlukukauden alussa oppilashuoltoryhmän tehtävänä on kouluvalmiuksien ja tehostetun tuen tarpeen arvioiminen.

Esiopetuksen ruokailu

Opetukseen osallistuvalla on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen ja maksuton ateria. Ruokailutilanne pyritään järjestämään virkistäväksi oppimistilanteeksi.

Yhteistyössä huoltajan, lapsen ja terveydenhuollonhenkilöstön kanssa sovitaan noudatettavat erityisruokavaliot.

5.3.2 Turvallisuuden edistäminen

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on lasten ja esiopetuksen henkilöstön turvallisuuden takaaminen kaikissa tilanteissa. Hyvä oppimisympäristö on fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen. Jokaisella koululla ja päiväkodilla on laadittu oma turvallisuussuunnitelma, jonka mukaan toimitaan. Turvallisuussuunnitelma sisältää myös ohjeet lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Opetuksen järjestäjä tarjoaa ilmaisen taksikyydin lapselle, jonka esikoulumatka on yli kolme kilometriä tai muuten erityisen vaarallinen. Odotustilanteissa on aina läsnä turvallisuudesta vastaava aikuinen.

5.3.3 Henkilötietojen käsittely, salassapito ja tietojen luovuttaminen

Henkilötietojen käsittelyssä on lähtökohtana luottamuksellisuus ja yhteistyö lapsen huoltajan kanssa. Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat henkilöt, joiden tehtäviin lapsen asiat välittömästi kuuluvat.

Käsiteltäessä yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa oppilashuoltotyössä, kirjataan asian vireillepanija, aihe, päätetyt jatkotoimenpiteet ja niiden perustelut, asian käsittelyyn osallistuneet sekä se, mitä tietoja ja kenelle lapsesta on annettu. Päiväkodissa kirjaajana toimii johtaja ja koulussa rehtori. Opetuksen järjestäjä vastaa rekisterinpitäjänä henkilötietojen käsittelystä.

Monet oppilashuoltoryhmässä käsiteltävät asiat ovat lainsäädännön mukaan salassa pidettäviä. Salassapidolla tarkoitetaan asiakirjan pitämistä salassa ja vaitiolovelvollisuutta, joka koskee kaikkia esiopetuksessa toimivia tahoja.

Oppilashuoltotyöhön osallistuvilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada ja luovuttaa toisilleen, lapsen opettajalle sekä opetuksen järjestäjälle lapsen opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot.

Huoltajan kirjallisella suostumuksella voidaan pyytää ja luovuttaa opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä salassa pidettäviä tietoja myös muilta tahoilta. Lapsen siirtyessä toisen esiopetuksen tai perusopetuksen järjestäjän järjestämään opetukseen, on uudelle toimijalle viipymättä, salassapitosäännösten estämättä, toimitettava opetuksen kannalta välttämättömät tiedot. Uusi opetuksen järjestäjä voi myös pyytää ko. tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön lapsen itsensä tai muiden lasten turvallisuuden varmistamiseksi. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin lain tarkoittama peruste, on syytä pyrkiä ensisijaisesti hankkimaan huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

6 Eri kieli- ja kulttuuriryhmien sekä erityisen koulutustehtävän mukainen esiopetus, vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

6.1 Saamenkieliset

Esiopetusta voidaan antaa saamelaisalueella jollakin kolmesta Suomessa puhuttavasta saamen kielistä. Nastola ei kuulu saamelaisalueeseen, joten mikäli Nastolaan tulee saamen kielinen lapsi, hänen esiopetus hoidetaan muun esiopetuksen yhteydessä ja koti huolehtii saamen kielen ja kulttuurin opetuksesta.

6.2 Romanikieliset

Romanikielisten lasten esiopetuksessa otetaan huomioon romanikulttuurista johtuvia erityistarpeita. Romanilasten esiopetuksen tavoitteet ovat yleisiä esiopetuksen tavoitteita. Romanikielisten lasten tulee saada erityisesti opetusta suomen kielessä sekä käden taidoissa. Romanikielenopetusta ei Nastolassa anneta.

6.3 Viittomakieliset

Viittomakielisessä opetuksessa lasten kielitausta voi olla: viittomakieli äidinkielenä, ensikielenä tai toisena kielenä. Viittomakielisten esiopetusta toteutetaan ensisijaisesti viittomakielisten ryhmässä erityispäiväkodissa tai erityiskoulussa. Viittomakielinen lapsi voi kuitenkin osallistua esiopetukseen myös sekaryhmässä. Sekaryhmässä esiopetus toteutetaan siten, että viittomakielinen lapsi voi osallistua siihen mahdollisimman täysipainoisesti. Viittomakielisen opetuksen ja kasvatuksen turvaamiseksi voidaan käyttää tulkkausta. Viittomakielistä esiopetusta ei ole Nastolan kunnassa tarjolla.

6.4 Maahanmuuttajat

Maahanmuuttajat on laaja käsite, jota käytetään kuvaamaan kaikista eri syistä maahan pysyväistarkoituksessa muuttaneita. Maahanmuuttajiin kuuluvat turvapaikanhakijat, pakolaiset, paluumuuttajat sekä muista eri syistä muuttaneet esim. tänne avioituneet.

Maahanmuuttajien esiopetus järjestetään muun esiopetuksen yhteydessä. Lasten taustat otetaan huomioon, vaikkakin opetuksessa noudatetaan esiopetuksen yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita.

Esiopetuksella tuetaan hyvän ja toimivan suomen kielen kehittymistä ja tutustutetaan suomalaiseen kulttuuriin. Suomi toisena kielenä –opetuksen tavoite on, että lapsi saavuttaa perusopetuksen aikana mahdollisimman toimivan taidon kaikilla kielen osa-alueilla. Esiopetuksessa lapsella on mahdollisuus opiskella suomen kieltä sekä ohjauksessa että luonnollisissa viestintätilanteissa suomenkielisten lasten ja aikuisten kanssa.

Lapsen oman äidinkielen säilymistä ja kehittymistä olisi myös pyrittävä tukemaan. Lapsella tulisi olla mahdollisuus kasvaa kahteen kulttuuriin. Oman kulttuurin tukemisen tavoitteena on, että lapsi tulee tietoiseksi oman etnisen ryhmänsä kulttuuriperinnöstä ja oppii arvostamaan sitä. Lapsen identiteetin rakentumiselle on merkityksellistä, että myös hänen kulttuuriinsa kuuluvia asioita arvostetaan ja että niitä mahdollisuuksien mukaan otetaan huomioon esiopetuksen arkipäivässä. Perheellä on ensisijainen vastuu kulttuuriperinnön siirtämisestä lapselle.

6.5 Erityisen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetus

Erityisen maailmankatsomuksellisen koulutustehtävän mukainen opetus voi perustua esimerkiksi tiettyyn uskonnolliseen tai kulttuuriseen katsomukseen. Kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva opetus voi puolestaan olla johonkin tiettyyn pedagogiikkaan nojaava. Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuvan esiopetuksen opetussuunnitelma voi olla omaleimainen, mutta sen tulee noudattaa esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita.

Toiminta, kasvatustieteet ja opetus eivät voi olla lähtökohdiltaan sellaisia, että esiopetuksessa olevan lapsen edellytetään sitoutuvan kyseiseen maailmankatsomukseen tai sitä edustavan yhteisön jäsenyyteen. Opetuksen järjestäjän on selvitettävä lapsen huoltajalle esiopetuksen toiminnan, kasvatustieteiden ja opetuksen maailmankatsomukselliset lähtökohdat.

Nastolan kunnassa ei ole tarjolla erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatustieteelliseen järjestelmään perustuva esiopetusta.

6.6 Vieraskielinen esiopetus ja kotimaisten kielten kielikylpy

Esiopetuksen järjestäminen on mahdollista perustaa erilaisille pedagogisille ratkaisuille, joissa korostuu kieli. Yleistavoitteiden lisäksi tällaisessa esiopetuksessa pyritään herättämään lapsen mielenkiinto kieltä kohtaan ja laajimmillaan luomaan lapselle valmiuksia toimia kaksikielisessä ympäristössä ja oppia opetuskielen lisäksi myös muulla kielellä.

Nastolan kunnassa ei ole tarjolla vieraskielistä esiopetusta tai kotimaisten kielten kielikylpyä.

7 Arviointi

Esiopetuksessa arviointi perustuu siihen, miten hyvin esiopetuksen yleiset tavoitteet ja mahdollisessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa tai muulla tavoin asetetut lapsen tavoitteet toteutuvat. Arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan ja lapsen vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisprosessin edetessä. Palautetta annetaan opettajan ja huoltajien sekä mahdollisesti myös lapsen kanssa käytävissä säännöllisissä keskusteluissa. Nastolan kunnassa esiopetuksessa huoltajilla on mahdollisuus käydä vähintään kaksi kasvatustieteellistä esiopetusvuoden aikana. Syksyn keskustelussa asetetaan tavoitteet tulevalle esiopetusvuodelle ja keväällä käydään arviointikeskustelu, jossa lapsi voi olla mukana.

Opettajan tulee yhteistyössä muun henkilöstön kanssa edistää lapsen edellytyksiä itsearviointiin, mikä tukee erityisesti lapsen minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyn jäsentämistä. Arvioinnissa painotetaan lapsen kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä eikä ainoastaan tavoitteiden saavuttamista.

Esiopetuksen päätteeksi voidaan antaa osallistumistodistus.